KOM UD OG LÆR!

Forløb 03
HISTORIE
4-6 klasse

- om Øster Snede sogns historie

KEND DIN **LANDSBY**

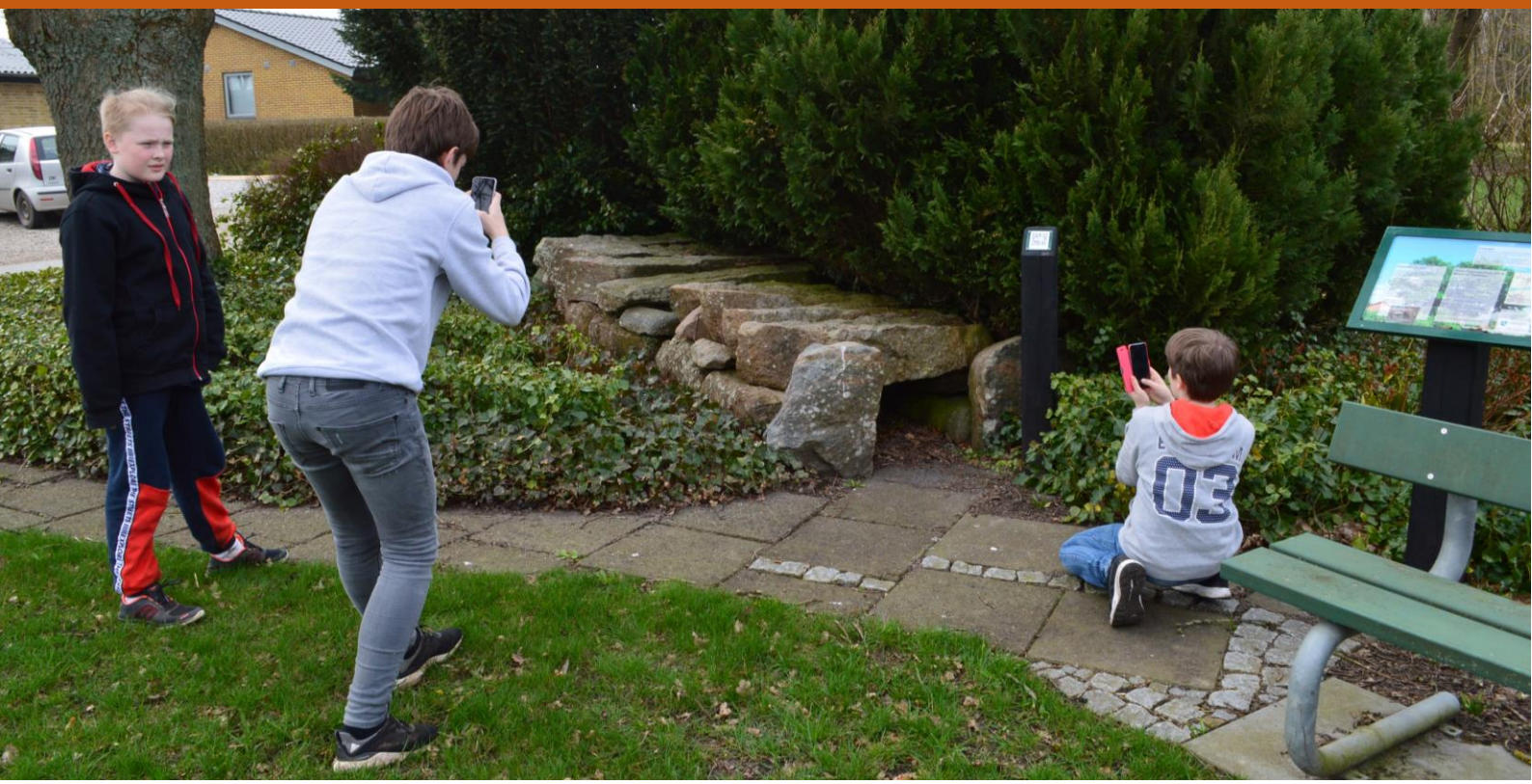

Sognet er den lokale kirkes nærområde - området hvorfra folk søgte til kirke.
Ser man godt efter kan man finde spændende spor efter sognets historie fra de tidligste tider og op til vore dage.

Ud på jagt
Der er selvfølgelig kirkens historie og der er kirkevejene. Der er de andre veje – fra grus til asfalt og folkene der slog sig ned langs vejene. Håndværkerne og de handlende – saddelmageren, bødkeren, smeden og brugsuddeleren.

Eleverne opsøger stederne, taler med præsten, lokalarkivet og lokale beboere, der kan fortælle om det, der var engang.

Udstilling
En ”sogneudstilling” med kort over sognet, hvor historierne er placeret giver eleverne et overblik over deres område. De enkelte historier foldes ud af grupperne, der hver har undersøgt et område nærmere.

Forord:

Hæftet beskriver et forløb, hvor eleverne dykker ned i et stykke spændende lokalhistorie nær ved jeres skole. Forløbet skal ses som et forslag, der kan rettes til efter lokale forhold og klassens behov.

Udgangspunktet er nærområdet ved jeres skole i Hedensted Kommune, med det særpræg, der findes lige på jeres sted. Der fokuseres på den lokale historie, men fra det nære kigger vi også ud i Danmark og den store verden.

Eleverne kommer til at arbejde med helt lokalt stof og får hermed en bedre indsigt i deres lokalområde. Det gør arbejdet nærværende, og ofte kan eleverne supplere med viden hentet fra familie og bekendte.

Forløbet er et ud af mange KOM UD OG LÆR! - tilbud fra Glud Museum, hvor undervisningen flyttes ud i nærområdet med hjælp fra museets kultur- og naturvejleder.

En uundværlig samarbejdspartner er lokalarkiverne og lokale beboere, hvor vi henter guld i form af lokalhistorisk viden og de mange gode historier, der findes i gemmerne.

Det kan også være en god idé at besøge et af museerne. Her kan man få en spændende dag med aktiviteter og mulighed for at komme tæt på livet, som det var i gamle dage.

Hvis I har idéer til ændringer og forbedringer, så sig endelig til, så vi kan få gjort hæfterne så anvendelige som muligt.

Kontakt: Glud Museum, Jens Kjær
Tlf. 42 67 43 13 – E-mail: jk@gludmuseum.dk

Indhold:

Forord	2
Planlægningsmøde	3
Læringsmål	3
Timeforbrug	3
Elevernes forberedelse	4
Ud på research	5
Tilbage i klassen	6
Udstilling	7
Baggrundsmateriale	8
Brug museerne	9

Planlægningsmøde:

Glud Museum hjælper gerne med at planlægge og gennemføre et forløb ved jeres skole. Kontakt derfor museets kultur- og naturvejleder i god tid, så I kan få aftalt et planlægningsmøde og datoer for forløbet.

På planlægningsmødet rettes forløbet til, så det passer til klassens behov og mulighederne i skolens nærområde.

Læringsmål fastsættes og forløbet tilrettes i forhold til det.

Der afstemmes forventninger og aftales fordeling af opgaver.

Museet kan bl.a. hjælpe med:

Kontakt og aftaler med lokalarkiv.
Kontakt til lokale borgere, der kan hjælpe.
Baggrundsmateriale (relevante bøger, artikler, historie til forberedelse, kort mv.).
Gennemføre tur og aktiviteter.
Evt. museumsbesøg.

Læringsmål:

Læringsmål aftales med læreren. Forløbet kan som eksempel lægge mere eller mindre vægt på brug af IT.

Læringsmål for Historie:

- Du kan fortælle om butikker og håndværkere i landsbyen.
- Du har kendskab til det lokalhistoriske arkiv.
- Du kender kilder til lokalhistorien – bøger, avisartikler.

Læringsmål for IT:

- Du kan finde digitale kort på kommunens hjemmeside og kopiere udsnit af kort og luftfotos
- Du kan skanne gamle billeder og printe dem ud.

Timeforbrug:

Planlægnings-møde	Elevernes forberedelse	På tur	Tilbage i klassen	Præsentation og evaluering
2 timer	2 timer	4 timer	6 timer	2 timer

Timerne kan samles på temadage eller fordeles over flere uger. Turen på 4 timer kan evt. være 2 x 2 timer.

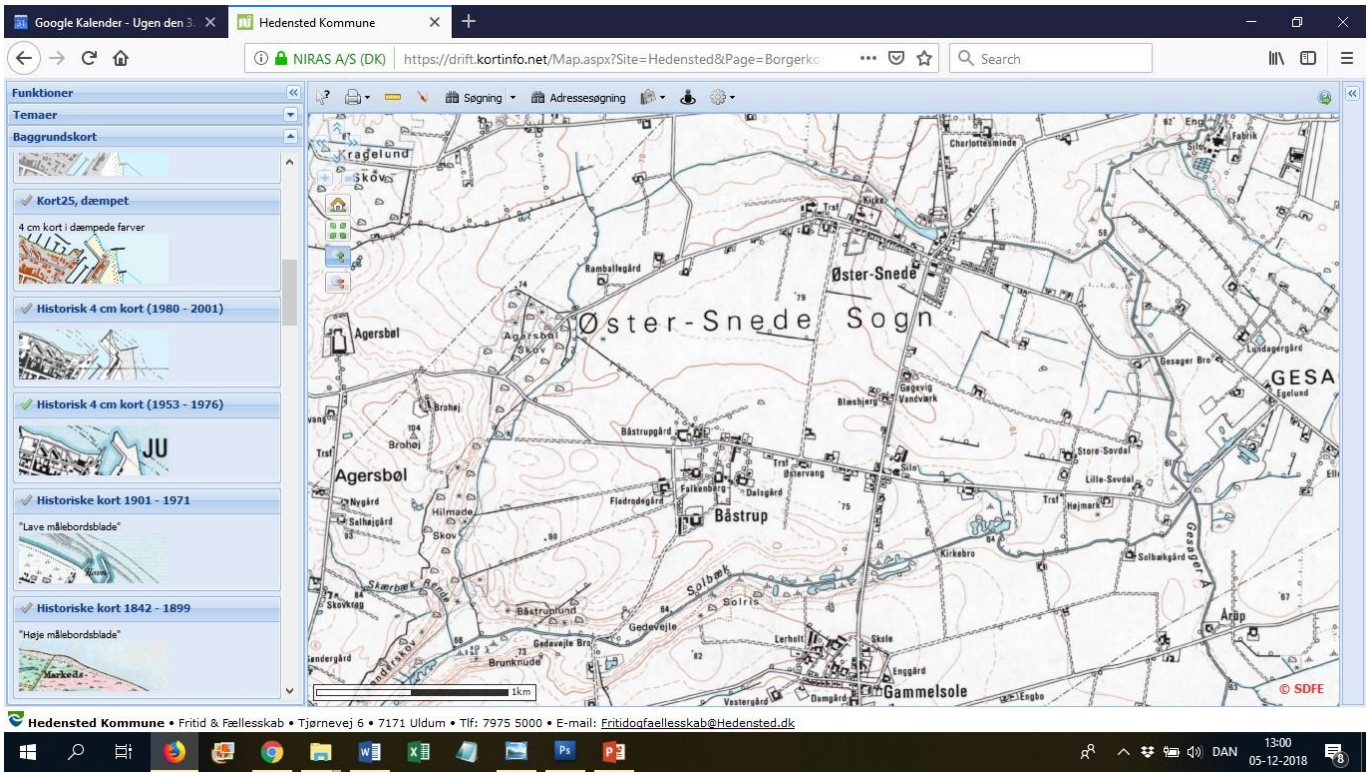

Elevernes forberedelse:

Hvad er et sogn?

Kig på et sognekort (se baggrundsmateriale) og find kirken og landsbyerne i sognet.

Sammenlign med nyere kort og luftfotos.

Sognets historie

Der er arkæologiske fund fra oldtiden og så er der kirken, som sognet ældste hus. Nogle veje er meget gamle ligesom de gamle gårde og vandmøllen.

Fra andelstiden er der bl.a. mejerier og brugsen og flere butikker og håndværkere.

Senere kom parcelhuse, centralskole og motorvej.

For at eleverne kan orientere sig, kan I tale om, hvor de bor (evt. zoome ind på deres bolig) og hvor turen går hen. Sammenlign de ældste kort over byen med senere kort og luftfotos for at se på udviklingen.

Gruppearbejde

Eleverne deles i f.eks. 5-6 grupper, der hver skal undersøge et hus eller et steds historie nærmere.

Det kan f.eks. være:

- kirken ude og inde,
- gamle og nye veje i sogne,
- vand- og vindmøllen,
- smeden
- sadelmageren
- gårdene før og nu,

Ud på research:

Research på egen hånd

Grupperne tager på tur i sognet og efter aftale besøger de deres steder. De kan f.eks. interviewe smeden og få fortællinger om smedjens historie.

Eleverne tager fotos af stederne og kan måske låne gamle billeder eller ting med historie fra stedet

De fleste steder kan besøges til fods eller på cykel, men hvis I skal længere væk kan det være nødvendigt at arrangere biltransport.

Lokalarkivet

Måske er det svært at finde gamle billeder fra stedet og så kan det være en god idé at besøge lokalarkivet. Her findes en guldgrube af viden om folk og liv i sognet.

De frivillige på arkivet vil gerne hjælpe og kan ofte bidrage med personlige fortællinger om stedet.

Er man heldig findes gamle billeder, der viser stedet og husene for 75-100 år siden.
Hvordan ser der ud nu? Tag billeder.
Hvilke ændringer er der sket med tiden.

Uldum Mølle

De gamle møller i sognet findes ikke mere, men ved et besøg på Uldum Mølle får man både mølleviden og mulighed for at skaffe prøver på korn og mel.

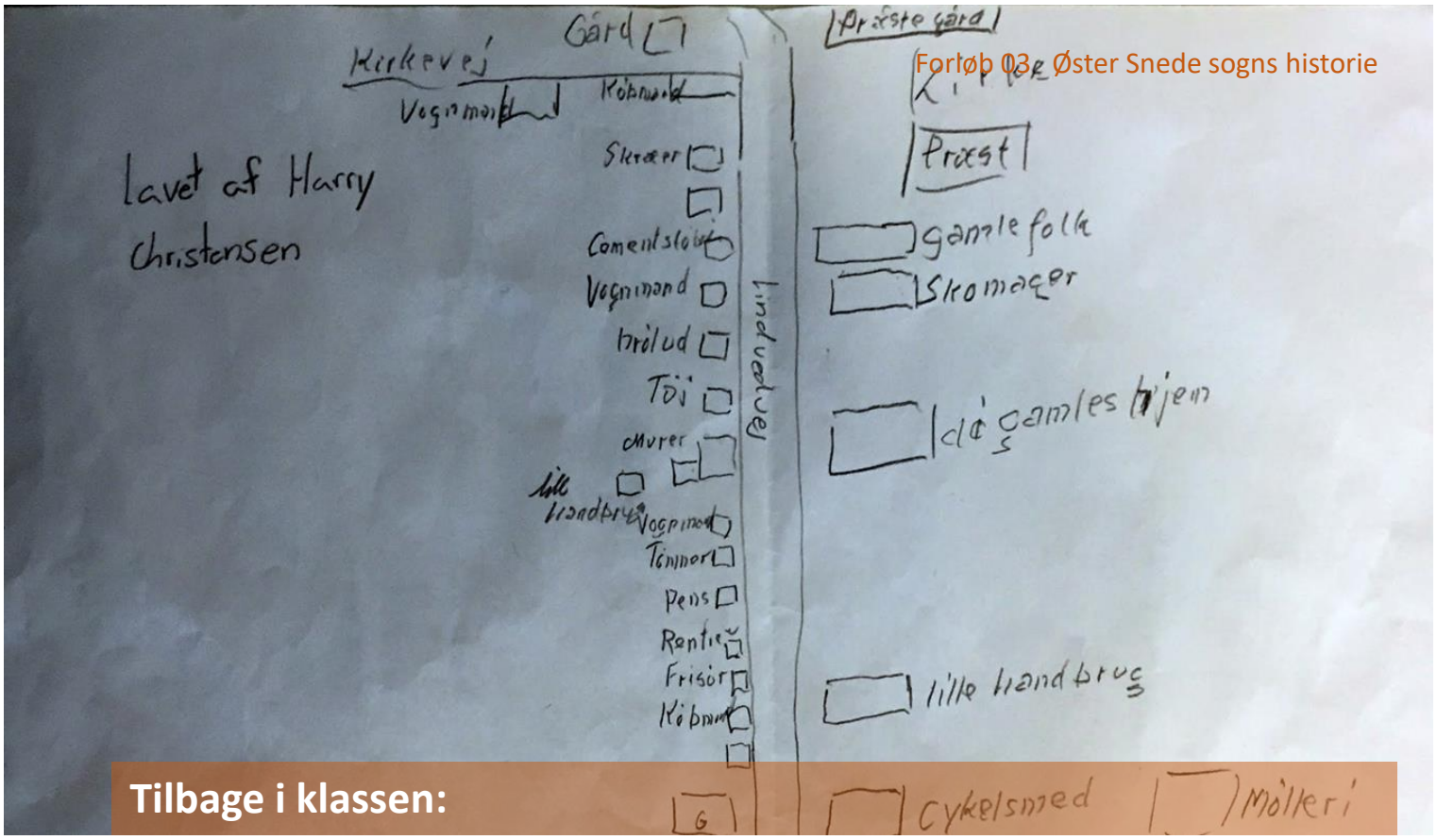

Tilbage i klassen:

Tilbage på skolen går grupperne i gang med at forberede deres præsentationer til en samlet udstilling med historier fra Øster Snede sogn.

Kilder

I Therkel Hansens bog om Øster Snede Sogn kan man hente meget viden og fine kort over landsbyerne. Eleverne kan sikkert finde relevante afsnit her.

Hvis I mangler oplysninger, så ved de lokale beboere ofte, hvem man skal tale med for at få viden om gamle dage. Så spørg bare, når I er ude på tur og tag evt. afsted en gang mere.

Posters

Et stort sognekort med placering af stederne kan passende indlede udstillingen.

Posters med billeder og korte tekster giver et godt overblik. Det kan suppleres med f.eks. avisudklip, gamle brochurer.

Power point

Billedserier eller power point præsentationer kan vises på tavlen eller PC'en. Det giver mulighed for at vise mange billeder uden at skulle printe ud.

Genstande

Det letter forståelsen at få noget i hånden, som man kan tage og føle på.
Det kan f.eks. være håndværkerens redskaber, butikkens varer eller produkterne fra gård og mølle.

Generalprøve

Før udstillingens åbning har grupperne generalprøve, hvor de fortæller for deres klassekammerater.
Her pudses det sidste af inden dørene åbnes for familie, venner og skolekammerater.

Formidling:

Så kommer den store dag, hvor gæsterne vrimler ind for at høre historier fra Øster Snede sogn.

Udstillingen her faldt sammen med en større dag, hvor skolen indviede sit nye fællesområde, så der kom mange gæster.

Det er blevet en meget varieret udstilling, hvor eleverne har brugt mange former for formidling.

Sjove genstande

Det var især sadelmageren, der leverede ting og sager til udstillingen, men også hos smeden havde eleverne fundet noget sjovt.

Sten og grus – korn og mel

Fortællingen om vejenes historie blev krydret med prøver på materialerne, som vejene blev bygget af.

Der har været flere møller i sognet.
Sammen med møllehistorierne var der prøver på korn og mel hentet hos mølleren på Uldum Mølle.

Lokal kontakt

Der var også besøg af lokale beboere, der havde leveret historier og genstande til udstillingen.

Det er en god måde at skabe kontakt til folk i lokalområdet. Elever og lærere får ny viden om de mennesker der bor i området og det bliver lettere at kontakte dem en anden gang, når der skal laves aktiviteter uden for skolen.

Baggrundsmateriale:

Hedensted.dk – søg efter digitale kort
Kenddinlandsby.dk – søg efter stederne
Therkel Hansen: Øster Snede sogns historie – de stærke jyders sogn, 1991
Sognekort: Søg under Historiske kort på nettet: https://hkpn.gst.dk/
Spredte glimt fra Hedensted Kommune, Jenny Madsen
Lokalarkiver: https://www.hedensted.dk/borger/kultur-og-fritidsliv/kulturtilbud/lokalarkiver

På museum:

Hjortsvang Museum

Museerne i kommunen har meget at byde på og de vil gerne have besøg af skoleelever.

Med et tema om Øster Snede sogns historie kan det være relevant at besøge flere af museerne.
I dette tilfælde besøgte nogle af eleverne Uldum Mølle, fordi de havde sognets møller som emne.
Det gav dem et fuldt indblik i møllens virkemåde og de fik prøver på møllens produkter med hjem.

Glud Museum

En fantastisk samling smukke gamle huse og gårde, der fortæller om livet i østjyske landsbyer.
Museet har en skoletjeneste med aktiviteter for eleverne og en udfarende kultur- og naturvejleder.
Se mere på: gludmuseum.dk

Hjortsvang Museum

Her er masser at kigge på – store og små maskiner, gamle redskaber og huse indrettet som i gamle dage.
Museet tilbyder gratis skoletjeneste med besøg på typisk 1½-2 timer – evt. op til 4 timer.
Se mere på: hjortsvangmuseum.dk

Mindestuen i Gl. Sole

Her åbnes dørene efter aftale til en skolestue, der ser ud som for 100 år siden. Den gamle privatskole fortæller også historien om "De stærke jyder" – en religiøs bevægelse, der blev udbredt her på egnen.
Se mere på: destærkejydersskole-mindestuen.dk

Juelsminde Havnemuseum

Fortæller fiskernes historie og historien om havnen og færgehavnen.
Se mere på: havnemuseum.dk

Uldum Mølle

Den fine gamle mølle maler stadig og er rammen om et møllemuseum og en udstilling, der viser udsnit af livet i og omkring det store Uldum Kær.
I kan selv male mel og se mølleren arbejde.
Se mere på: uldummolle.dk

Danmarks Ferguson Museum

Her er der traktorer og andre landbrugsmaskiner i lange baner. Man må selv gå rundt og kigge i verdens største samling af Ferguson traktorer.
Se mere på: fergusonmuseum.dk